

Leven tussen twee culturen

Toen de meest vernederlandste oom van Alize Roos overleed, klonk aan het eind van de plechtigheid 'Nina bobo'. Toen pas besepte ze dat Nederland weliswaar het land van haar Indische familie is, maar dat hun hart elders ligt.

door **Alize Roos** illustraties **Jeroen Krul**

Met een Indische vader en een Nederlandse moeder werd leven met twee culturen me met de paplepel ingegoten. Ik groeide op te midden van verhalen en foto's, (on)uitgesproken weemoed en een permanent gevoel van spagaat. Te midden van voorwerpen van herinnering, zwijgen, afwijkende gewoonten, een andere taal waar soms zo maar naar overgeschakeld werd, een ander interieur en de kenmerkende etenslucht bij mijn grootouders. Niet Indonesië maar Indië, wist ik. Al jong was ik me ervan bewust

dat dit het land was waar mijn vader vandaan kwam. Op bezoek bij mijn opa en oma, stapte ik een andere wereld binnen: houten beelden, schilderijen, de orchidee van mijn oma, flessen met water op het toilet, gestapelde hutkoffers in de slaapkamers. Als kind was het normaal en vanzelfsprekend voor me. Ik was er thuis, onderdeel van. Tegelijkertijd ademden die hutkoffers en dat schilderij met die vulkaan ook iets uit van een land dat ik niet kende. Dat land van ooit, uit lang vervlogen tijden en onbereikbaar ver weg. Het straalde iets mysterieus uit.

‘Op bezoek bij mijn opa en oma, stapte ik een andere wereld binnen: houten beelden, schilderijen, de orchidee van mijn oma, flessen met water op het toilet’

Indonesië, uit angst dat hij niet meer naar Nederland zou willen. Dat raakte me diep. Het drong tot me door dat hij eigenlijk een Indische jongen was en dat altijd was gebleven. Ik had er ook geen notie van dat de oorlog in Indië op een bepaalde dag was geëindigd en dat dat voor mijn familie nog steeds betekenis kon hebben. Dat besepte ik pas toen ik van mijn moeder hoorde dat mijn vader had zitten tranen bij de onthulling van het Indië-monument in Den Haag op 15 augustus 1988. Nadat mijn vader was overleden, vroeg ik eens aan een tante terwijl ik mijn hand op mijn hart legde: ‘Hoe voelt u zich hier vanbinnen?’ Zonder aarzelen zei ze vol overtuiging: ‘Nederland is mijn land, maar mijn hart is dáár.’ Haar (klein)kinderen woonden hier, ze was inmiddels 80-plus en uitstekend geïntegreerd. Opnieuw was ik diep geraakt. Ik realiseerde me dat dit precies was wat ik vroeger – heel subtiel – zelf ook had gevoeld. Door de jaren heen begon ik ook de geschiedenis beter te begrijpen waar mijn familie deel van uitmaakte. De geschiedenis van de Indo's, die na de oorlog noodgedwongen hun geboorteland verlieten en naar Nederland kwamen, niet voor even, maar om te blijven. Zij vormden een van de eerste grote groepen migranten in Nederland. Langzaam besepte ik hoe moeilijk hun ontvangst moet zijn geweest: aankomen in een land dat nog bezig was met de nasleep van de oorlog, waar weinig ruimte was voor hun verhaal, hun verlies en hun verdriet. Ook was er nauwelijks begrip voor culturele verschillen. Van hen werd vooral verwacht dat zij zich aanpasten, zwegen en zo Nederlands mogelijk werden. Steeds meer gaat bij mij een sluier omhoog. In de huiskamer van mijn opa en oma zie ik steeds meer mensen, die een gezicht voor me krijgen. Mensen, die ooit de grote overstap maakten vanuit dat verre land. Een stap die gevoelens van gemis en een zoektocht opleverde. Ik voel diep respect voor hen. Respect voor mijn vader die destijds geen medeleven kreeg toen hij zijn prachtige land moest achterlaten. Respect voor het eenzame gevecht dat hij hier heeft gehad en verdriet dat hij dit met niemand kon delen. Voor de veerkracht die hij heeft getoond, maak ik een diepe buiging. ✨

Gewoon Nederlands

Vaak hoorde ik: *wij waren gewoon Nederlands, ook in Indië*. Die zin kwam steeds terug en accepteerde ik als ondertiteling van wat ik zag en ervoer. Ik nam 'm zelfs over, tot ver boven mijn veertigste, zonder aandacht te schenken aan mijn Indische wortels. *Ik ben gewoon Nederlands*. Oplettende vrienden merkte dat er daar toch iets in schuurde.

Pas na jaren, ruim na het overlijden van mijn opa en oma, gingen mijn herinneringen aan die huiskamer vooral terug naar hén. Ik zag voor me hoe ze samen koffie toebroek dronken, hoe mijn oma de heerlijkste gerechten bereidde voor de familie, en hoe ze die met stille trots presenteerde. Als ik dat weer voor me zie, voel ik een ingetogen sfeer. Maar ik zie ook ogen met soms weemoedige blikken. Mensen van weinig woorden omgeven door voorwerpen die een verhaal vertellen. Daar midden tussenin zitten mijn opa en oma, die vooral – harmonieus – stil zijn. Waarover zwegen zij? Wat deelden zij samen?

Door de jaren heen reisde dat beeld met me mee.

Altijd Indisch gebleven

Toen mijn eerste oom overleed, klonk aan het eind van de plechtigheid 'Nina bobo'. Bij mijn meest vernederlandste oom. Familieleden vertelden dat hij nooit terug was geweest naar

In haar praktijk In Between Counselling helpt Alize Roos (1962) mensen die zelf of wiens ouder(s) ooit zijn verhuisd naar een ander land en daar emotionele gevolgen van ondervinden.

inbetweencounselling.nl